

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 14/22
Luxembourg, 25. jaanuar 2022

Kohtuotsus (kohtuasi C-181/20)
VYSOČINA WIND

Euroopa Kohus tunnistas direktiivi 2012/19 elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kohta kehtetuks osas, milles see direktiiv paneb päikesepaneelide tootjatele kohustuse rahastada päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise kulusid juhul, kui need lasti turule enne nimetatud direktiivi jõustumist

Peale selle on kõnealuse direktiiviga vastuolus riigisisised õigusnormid, mis panevad nende kulude rahastamise kohustuse pärast direktiivi jõustumise kuupäeva turule lastud päikesepaneelide kasutajatele

Vysočina Wind on Tšehhi äriühing, kes käitab päikeseelektrijaama, milles kasutatakse pärast 13. augustit 2005 turule lastud päikesepaneelide.

Tšehhi seaduses nr 185/2001, mis käsitleb jäätmeid (edaspidi „jäätmeseadus“),¹ ette nähtud kohustuse kohaselt osales see äriühing päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise kulude rahastamises ning tasus selle alusel aastatel 2015 ja 2016 osamakseid.

Leides siiski, et see osalemise kohustus tulenes direktiivi 2012/19 elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta² ebaõigest ülevõtmisest ja et kõnealuste osamaksete tasumine kujutas endast kahju, esitas Vysočina Wind Tšehhi kohtule Tšehhi Vabariigi vastu kahju hüvitamise nõude. Vysočina Wind märkis, et jäätmeseaduse säte, milles on päikesepaneelide kasutajatele ette nähtud rahastamises osalemise kohustus, on vastuolus elektroonikaromude direktiivi artikli 13 lõikega 1, mille kohaselt on pärast 13. augustit 2005 turule lastud seadmetest pärinevate jäätmete käitlemisega seotud kulude rahastamise kohustus elektri- ja elektroonikaseadmete tootjatel, mitte kasutajatel.

Kuivõrd Vysočina Wind esitatud kaebus rahuldati nii esimeses kohtuastmes kui ka apellatsioonistmes, esitas Tšehhi Vabariik kassatsioonkaebuse Nejvyšší soudile (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus).

Euroopa Kohus, kellele viimati nimetatud Tšehhi kohus esitas eelotsusetaotluse, tegi suurkojas otsuse esiteks elektroonikaromude direktiivi artikli 13 lõike 1 tõlgendamise ja kehtivuse kohta ning teiseks täpsustas tingimusi, mille esinemisel vastutab liikmesriik liidu õiguse rikkumise eest direktiivi ülevõtmisel.

Euroopa Kohtu hinnang

Elektroonikaromude direktiivi grammatiliselt tõlgendades kinnitas Euroopa Kohus esmalt, et **päikesepaneelid on elektri- ja elektroonikaseadmed** kõnealuse direktiivi tähenduses, mistõttu peavad selle direktiivi artikli 13 lõike 1 alusel alates 13. augustist 2012, s.o alates direktiivi jõustumise kuupäevast, turule lastud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemisega seotud kulude rahastamise kohustust kandma päikesepaneelide tootjad ja mitte – nagu on nähtud ette Tšehhi õigusnormides – nende kasutajad.

¹ Seaduse nr 185/2001, mis käsitleb jäätmeid ja millega muudetakse teatavaid muid seadusi (zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů), § 37p.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta (ELT 2012, L 197, lk 38), edaspidi „elektroonikaromude direktiiv“.

Teisena hindas Euroopa Kohus elektroonikaromude direktiivi artikli 13 lõike 1 kehtivust, kuivõrd see säte kuulub kohaldamisele päikesepaneelide suhtes, mis on turule lastud pärast 13. augustit 2005 ehk enne direktiivi jõustumise kuupäeva.

Selles kontekstis tuletas Euroopa Kohus esiteks meelde, et kuigi õiguskindluse põhimõttega on vastuolus see, kui uut õigusnormi kohaldatakse enne selle normi jõustumist tekkinud olukorra suhtes, nähtub tema kohtupraktikast samuti, et uus õigusnorm on kohe kohaldatav varasema õigusakti kohaldamisajal tekkinud olukorra tulevikus avalduvate tagajärgede suhtes ja ka uute õiguslike olukordade suhtes.

Niisiis kontrollis Euroopa Kohus, kas elektroonikaromude direktiivi artikli 13 lõikes 1 sätestatud niisuguse õigusnormi kohaldamine – mille kohaselt on tootjad, ja mitte kasutajad, kohustatud tagama pärast 13. augustit 2005 turule lastud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemisega seotud kulude rahastamise, kui neist päikesepaneelidest on saanud jäätmed või need saavad jäätmeteks alates direktiivi jõustumise kuupäevast – võib kahjustada olukorda, mis tekkis enne selle direktiivi jõustumist, või kas kõnealuse õigusnormi kohaldamise eesmärk on hoopis reguleerida enne direktiivi jõustumist tekkinud olukorra tulevikus avalduvaid tagajärgi.

Aga kuivõrd enne elektroonikaromude direktiivi vastuvõtmist kehtinud liidu õigusnormid jätsid liikmesriikidele võimaluse valida, kas päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise kulud peaks kandma jäätmete praegune või varasem valdaja või päikesepaneelide tootja või turustaja, **mõjutas elektroonikaromude direktiiv olukordi, mis olid tekkinud enne selle direktiivi jõustumist** liikmesriikides, kes olid otsustanud jätta need kulud päikesepaneelide kasutajate, mitte nende tootjate kanda – nagu see oli Tšehhi Vabariigis.

Euroopa Kohus täpsustas, et uut õigusnormi, mis on kohaldatav varem tekkinud olukordade suhtes, ei saa pidada õigusaktide tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttega kooskõlas olevaks, kui sellega muudetakse tagantjärele ja ettearvamatult selliste kulude jaotust, mille tekkimist ei saa enam vältida. Kõne all olnud olukorras aga **ei saanud tootjad päikesepaneelide kavandamisel ette näha, et nad peavad hiljem tagama nendest paneelidest pärinevate jäätmete käitlemisega seotud kulude rahastamise.**

Neid kaalutlusi arvestades **tunnistas Euroopa Kohus elektroonikaromude direktiivi artikli 13 lõike 1 kehtetuks osas, milles see paneb ajavahemikus 13. augustist 2005 kuni 13. augustini 2012 turule lastud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemisega seotud kulude rahastamise kohustuse tootjatele.**

Kolmandana tõdes Euroopa Kohus, et jäätmeseadusesse rohkem kui üks kuu enne elektroonikaromude direktiivi vastuvõtmist niisuguse sätte lisamine, milles kehtestatakse kasutajate kohustus osaleda päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemisega seotud kulude rahastamises ja mis on elektroonikaromude direktiiviga vastuolus, ei kujuta iseenesest endast Tšehhi Vabariigi poolset liidu õiguse rikkumist, sest enne kõnealuse direktiivi muutumist liidu õiguskorra osaks ei saa direktiivis ette nähtud tulemuse saavutamine olla tõsiselt ohus.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127